

Zpravodaj ombudsmana a dětského ombudsmana

4/2025

Úvodní slovo

Milé čtenářky, milí čtenáři,

odstartoval nový školní rok a s ním i třetí měsíc působení dětského ombudsmana pod stejnou střechou s veřejným ochráncem práv. S tím přichází i nové podněty. Jedním z nich je případ rodičů, kteří se neshodli na výběru školy pro své děti. Ve zpravodaji se také dočtete o nudlárně, která svým zápachem obtěžovala nedaleko žijící obyvatele. Mimo to jsme posoudili věkovou diskriminaci při přijímacím řízení, přiměli jsme krajský úřad řešit nezpevněný chodník, ze kterého odpadávala zemina na blízký dům, a pomohli jsme ženě získat odškodnění za nezákonnou sterilizaci. Kromě toho jsme ve výzkumu zjišťovali, jak se v Česku skutečně žije lidem s postižením. A je to toho více – nechte se Zpravodajem provést po rozmanitých případech prázdninových měsíců.

Tým Kanceláře veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí

Pomohli jsme napravit chybu úřadu

Přispěli jsme ke zrušení nezákonného povolení obtěžující továrny (sp. zn. [1389/2023/VOP](#))

Stavebník nejedná v dobré víře, pokud postaví stavbu v rozporu s povolením a teprve poté požádá o povolení změny stavby před dokončením. Úřad v takovém případě nemůže zamítnout odvolání opomenutých účastníků s odkazem na dobrou víru stavebníka.

Dívce vadil zápach z blízké továrny na výrobu instantních těstovin. Obtěžoval celou její rodinu i další lidi z okolí. Když si na továrnu stěžovali u krajského úřadu, řekl jim, že stavebník jednal v dobré víře. Továrna tedy může fungovat, i když byla povolena v rozporu se zákonem.

S postupem krajského úřadu jsme nesouhlasili a náš názor jsme sdělili nadřízenému Ministerstvu pro místní rozvoj. To nám dalo za pravdu a nezákonné rozhodnutí úřadu zrušilo. Stavební úřad zahájil řízení o odstranění stavby a s lidmi žijícími v blízkosti továrny jedná jako s účastníky řízení.

Poučili jsme krajský úřad, jak posuzovat neshody rodičů při výběru školy (sp. zn. [388/2025/VOP](#))

I. Pokud ředitel školy vyhoví žádosti o přijetí dítěte do školy podané pouze jedním z rodičů a z odvolání druhého rodiče se dozví, že rodiče nejsou ve shodě, pozbývá nejpozději tímto okamžikem dobrou víru ([§ 876 odst. 3 občanského zákoníku](#)).

II. Takové odvolání je podané nesprávně zastoupeným účastníkem řízení a hrozí, že jej ředitel školy jako nepřípustné zamítne. Předtím by ale ředitel měl účastníka o této vadě vyrozumět, vyzvat ho k nápravě (doložení souhlasu druhého rodiče nebo nahrazení jeho souhlasu soudem), stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučit ho o následcích nesplnění výzvy.

III. Pokud se dítě v zastoupení jedním z rodičů vzdalo práva na odvolání, ředitel školy nevěděl o neshodách rodičů a následně dítě v zastoupení druhého rodiče podalo odvolání, takové odvolání se jako nepřípustné zamítne ([§ 81 odst. 2](#) a [§ 92 odst. 1 správního řádu](#)).

Matka se i s dětmi přestěhovala 250 km od původního bydliště. Své potomky přihlásila do nové mateřské a základní školy. Ředitelé škol rozhodli o jejich přijetí. Když se o tom dozvěděl otec dětí, odvolal se. Krajský úřad ale jeho odvolání zamítl.

Postup úřadu jsme vyhodnotili jako nesprávný. Pokud ředitelé o sporech rodičů nevěděli, mohli o přijetí rozhodnout na základě žádosti matky. Když ale otec včas podal odvolání, neshody rodičů vyšly najevo. Ředitelé měli proto požadovat doložení souhlasu matky nebo jeho nahrazení soudním rozhodnutím.

Když se dítě vzdá práva na odvolání, nemůže ho později podat. Takové odvolání je potřeba zamítnout jako nepřípustné. Krajský úřad přislíbil, že naše doporučení zohlední ve své budoucí praxi.

Nové byty ano, ale podle pravidel hry a ne na úkor zeleně. Poradili jsme úřadům, jak mají posuzovat dostavbu bytového souboru (sp. zn. [2834/2023/VOP](#))

Smyslem stanovení koeficientů přípustného využití území je regulace obytné zástavby v návaznosti na sledované parametry (např. minimální podíl zeleně, maximální podlažní plocha). Pro účely ověření splnění koeficientu přípustné míry využití území nelze zahrnout tentýž pozemek postupně do výpočtu různých (etap) záměrů.

Developer se v Praze pustil do rozsáhlé výstavby bytů. Zjistili jsme, že při jejím posuzování úřady nepostupovaly příliš důsledně.

Projednaly stavební záměr, i když chybělo posouzení vlivů na životní prostředí, které by jej zhodnotilo jako celek. Také tolerovaly, aby developer používal nesprávné podklady pro výpočet koeficientu zeleně. V důsledku toho pak mohla být na její úkor navýšena obytná plocha bytové zástavby.

Na náš popud se úřady chystají být při posuzování dalších etap výstavby komplexu důslednější.

Zastali jsme se ženy, která byla nezákonně sterilizována a roky čekala na spravedlnost (sp. zn. [1386/2025/VOP/MKZ](#))

Ministerstvo zdravotnictví musí o nároku na odškodnění protiprávní sterilizace rozhodnout nejdéle do 60 dnů ode dne podání žádosti. Pokud správní soud zruší zamítavé rozhodnutí ministerstva i ministra, a vrátí jim věc zpět, je ministerstvo povinno rozhodnout do 60 dnů ode dne jejího obdržení.

Žena od roku 2022 opakovaně žádala Ministerstvo zdravotnictví o odškodnění za protiprávní sterilizaci. [Ministerstvo její žádosti zamítalo](#). Prý neprokázala, že jí byla sterilizace provedena v rozporu s právem.

Ministerstvu jsme opakovaně vytýkali, že mnohonásobně překročilo lhůtu na vyřízení. Žádosti navíc zamítlo v rozporu s dochovanou částí zdravotnické dokumentace.

Podpořili jsme ženu právními argumenty a doporučili jí, aby se obrátila na soud. Ten ministerstvu vrátil věc k dalšímu řízení. Až poté ministerstvo žadatelce přiznalo odškodnění 300 tisíc Kč. Nebyla totiž dostatečně poučena o důsledcích sterilizace. Žena se tak po dlouhých třech letech od podání žádosti dočkala zadostiučinění.

Upozornili jsme úřad práce, že příjemci příspěvku na bydlení nemusí vždy rozepisovat náklady do předepsaného formuláře (sp. zn. 4936/2024/VOP)

Příjemce příspěvku na bydlení musí úřadu práce dvakrát ročně doložit výši příjmů a uhrazených nákladů na bydlení v předchozím kalendářním čtvrtletí. Na rozdíl od žádosti o dávku však zákon nevyžaduje, aby tak učinil na předepsaném formuláři.

Samoživitelka doložila úřadu práce výpisy z bankovního účtu. Prokazovala jimi platby nákladů na bydlení za předchozí kalendářní čtvrtletí. Platby se shodovaly s výší sjednaných úhrad podle nájemní smlouvy. Úřadu práce však výpisy nestačily a vyzval samoživitelku, aby uhrazené náklady vypsala do předepsaného formuláře. Až poté, co to udělala, pokračoval ve výplatě dávky.

Upozornili jsme úřad práce, že jeho požadavek byl nadbytečný. Ten s námi však nesouhlasil. Za pravdu nám dalo až Ministerstvo práce a sociálních věcí. Úřad práce poučilo, že má předepsaný formulář žádat jen tehdy, je-li to nezbytné.

Dosáhli jsme toho, na co léta tahanic nestačila: Obec musí opravit chodník zatěžující statiku soukromého domu (sp. zn. 4867/2024/VOP)

Obec si při stavbě chodníku nelámala hlavu s opěrnou zdí a místo ní jen dosypala svah. Zemina se tak sesouvá k plotu soukromého domu a neúměrně zatěžuje jeho statiku. Kromě toho prý obec nevyčistila zeminou zasypanou drenážní fólií u plotu nemovitosti. Roky uběhly a závady zůstaly nevyřešené.

Majitelka nemovitosti se obrátila na krajský úřad. Ten ale omylem posuzoval jiné námitky. Po našem zásahu však nařídil stavebnímu úřadu na místě zkontrolovat, jestli je fólie čistá a případ dořešit.

Zjistili jsme také, který ze dvou stavebních úřadů se má zabývat chybějící opěrnou zdí a vyzvali jsme ho k řešení. Výsledek? Stavební úřad rozhodl o odstranění stavby.

Přiměli jsme ČSSZ k tomu, aby upravila postupy při vyřizování podání, které sama vyhodnotí jako opožděné námitky (sp. zn. 10791/2022/VOP)

Podání se posuzuje podle svého skutečného obsahu a bez ohledu na to, jak je označeno.

V rozporu s jejich skutečným obsahem přistupovala Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) k některým podáním jako k námitkám proti rozhodnutí o důchodu. Stačilo jí k tomu, když podatel označil podání jako námitku nebo odvolání. A protože je obdržela až po uplynutí lhůty k podání námitek, zamítla je pro opožděnost. Takto postupovala třeba v případě žádosti o změnu důchodu. Podobně vyhodnocovala podání, kterými podatel jen žádal o vysvětlení, radu, nebo třeba o prodloužení lhůty k vrácení splátky důchodu.

Na tuto praxi jsme se zaměřili na základě poznatků z předchozí činnosti. Z vlastní iniciativy jsme prověřili námitkou vybraný vzorek 41 případů, ve kterém jsme odhalili 10 chyb. ČSSZ nejprve jakékoliv pochybení odmítala, postupně vyhověla všem opatřením k nápravě, které jsme navrhli. Proškolila pracovníky, jak posuzovat podání z hlediska obsahu. Nyní už v případě nejasností vyzývá podatele k odstranění nedostatků. Vyrozumívá je, pokud nezjistí důvod pro přezkoumání rozhodnutí mimo řízení o námitkách.

Zastali jsme se mladíka, který utíkal před domácím násilím

Dospívající chlapec utekl od matky a otčíma k babičce, protože ho otčím bil. Oznámil to na OSPOD i policii. Pomoci se mu ale nedostalo. Přišel si tak pro radu za dětským ombudsmanem. Vysvětlili jsme mu, jak může ve své situaci postupovat, a obrátili jsme se i na OSPOD.

Také jsme mu nabídli, že jeho podání postoupíme policii. To nevyužil, ale rozhodl se naše poučení využít k tomu, že na policii půjde znovu sám, ale nenechá se již odbýt.

Pomohli jsme vyjasnit právní úpravu

Občané jiných států Evropské unie se konečně mohou plnohodnotně účastnit voleb (sp. zn. 20/2014/SZD)

Od roku 2014 jsme usilovali o přiznání aktivního a pasivního volebního práva občanům jiných zemí EU v komunálních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu.

Opakovaně jsme psali ministrům vnitra a uplatňovali připomínky k návrhům zákonů. V roce 2019 se podařilo dosáhnout změny právní úpravy. Díky ní již mohli tito občané v uvedených volbách volit a také být voleni, avšak pouze jako nestraníci.

Nadále se nemohli stát členy politických stran a hnutí v České republice, což podle nás představovalo diskriminaci. V listopadu 2024 nám dal za pravdu Soudní dvůr Evropské unie. Ministerstvo vnitra pak v červenci 2025 přijalo novelu zákona o sdružování v politických stranách, na základě které se členy politických stran a hnutí mohou stát také občané jiných států EU.

Apelovali jsme na ministra životního prostředí, aby respektoval rozhodnutí soudu (sp. zn. 2419/2024/VOP)

Správní orgán se může odchýlit od právního názoru soudu jen tehdy, pokud se podstatně změnila okolnosti věci. Bude tomu tak zejména v případě nově zjištěných skutečností nebo v případě změny právní úpravy. Důvody, které správní orgán vedly k odchýlnému postupu, musí popsát v odůvodnění svého rozhodnutí.

Společnost chtěla stavět, k tomu ale potřebovala vyjmout pozemek ze zemědělského půdního fondu. Kvůli sporům se věc dostala k soudu. Ten rozhodl, aby ministr životního prostředí znovu posoudil, zda je, či není vyjmutí možné. Ministr záležitost přehodnotil z hlediska právního úkonu, neposoudil ji však věcně. Bez vážného důvodu se tak odchýlil od rozhodnutí soudu a projednávání věci se tím protáhlo. S našimi výtkami ministr nesouhlasil.

I když ministerstvo věc nakonec znovu projednalo, apelovali jsme na ministra, aby podobnou situaci v budoucnu nedopustil.

Radili jsme v diskriminačních věcech

Zastali jsme se člověka s Downovým syndromem, kterého pojišťovna odmítla pojistit (sp. zn. [3984/2023/VOP](#))

Odmítnutím pojistit člověka kvůli Downovu syndromu se pojišťovna dopouští přímé diskriminace z důvodu zdravotního postižení.

Stěžovatelka chtěla připojistit svého syna s Downovým syndromem. Když si pojišťovna postižení dítěte uvědomila, pojištění odmítla. Argumentovala zvýšeným zdravotním rizikem.

Zákon pojišťovnám umožňuje na základě posouzení zdravotního stavu přiměřeně navýšit pojistné nebo upravit pojistné plnění. Pojišťovna ale nemůže z důvodu zdravotního stavu pojištěnce automaticky odmítnout uzavřít pojistnou smlouvu. Takový postup je přímou diskriminací.

Vyzvali jsme pojišťovnu, aby syna stěžovatelky pojistila, případně se stěžovatelkou jednala o vhodném nastavení pojištění.

Posoudili jsme věkovou diskriminaci při přijímání do zaměstnání (sp. zn. [4983/2024/VOP](#))

Pokud zaměstnavatel odmítne uchazeče o zaměstnání z důvodu jeho vyššího věku, jedná se o přímou diskriminaci.

Šestapadesátiletá žena s 25letou praxí se zúčastnila výběrového řízení. Posléze dostala e-mailem reakci, že byla kvalitní kandidátkou. Řízení však bylo zrušeno a společnost nyní hledá spíše juniorního kolegu.

Požádali jsme zaměstnavatele o vysvětlení. Věk zájemkyně prý nehrál roli, ale nepodala přesvědčivý výkon. A protože nikoho vhodného nenašel, vypsál nový inzerát.

Tyto informace však odporují e-mailu zaslanému uchazečce. Podezření na věkovou diskriminaci tedy trvá. Před soudem by e-mail spolu s tvrzením uchazečky stačily k přesunu důkazního břemene na zaměstnavatele, který by musel důvody svého postupu doložit.

Navštěvujeme zařízení

Už od roku 2006 jsme národním preventivním mechanismem – chráníme lidi před špatným zacházením. Proto navštěvujeme zařízení, kde jsou lidé omezení na svobodě nebo závislí na poskytované péči. Jedná se například o věznice, dětské domovy nebo domovy pro seniory. Od roku 2018 rovněž sledujeme, jak Česká republika naplňuje práva lidí s postižením podle Úmluvy

OSN o právech osob se zdravotním postižením. Proto navštěvujeme také zařízení, kde jsou lidé se zdravotním postižením.

V červenci 2025 jsme provedli systematickou návštěvu policejních cel v ulici Bartolomějská a na Malé Straně v Praze. Sledovali jsme průběh trestu vyhoštění z Vazební věznice Praha Ruzyně na Letiště Václava Havla.

V srpnu 2025 jsme uskutečnili systematickou návštěvu policejních cel v Mnichově Hradišti, Domova pro osoby se zdravotním postižením „Nováček“ v Plzni, Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP) ve Dvoře Králové nad Labem a neregistrovaných zařízení sociálních služeb Spolek seniorů HVĚZDIČKA z.s. v Šardicích.

Zkoumali jsme

Zjišťovali jsme, jak Česko naplňuje práva lidí s postižením

V [novém výzkumu](#) jsme se zaměřili na to, jak stát naplňuje některé sliby dané přijetím Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Ověřovali jsme, jak vypadá skutečný život lidí s postižením. A také to, jaké dopady na ně má chování státu. Zjistili jsme, že (podle lidskoprávních ukazatelů) stát plní své povinnosti jen z 38 %.

Ve výzkumu jsme se zaměřili na čtyři oblasti: zákaz diskriminace, rovnost před zákonem, nezávislý způsob života a práci a zaměstnání. Nejlépe je na tom oblast antidiskriminace (49 %), nejhůře oblast rovnosti před zákonem (28 %).

Výsledky výzkumu jsou výzvou k diskuzi s odpovědnými státními institucemi. Zároveň slouží jako podklad, z něhož budeme vycházet při komunikaci s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením v Ženevě. Z výzkumné zprávy mohou rovněž čerpat organizace hájící práva a zájmy lidí s postižením a akademický sektor.